

Keho — ruumis — kalmo.

Lääketieteen edustajain aloitteesta äskettäin sepitetty sana *keho*, joka on tarkoitettu tarvittaessa merkitsemään 'elävää ruumista', on yllättävän nopeasti valtaamassa jalansijaa suurenkin yleisön kielenkäytössä. Tätä ilmiötä ei sinänsä tarvitsisi valittaa — eräänlaista selvyuden lisääntymistähän siinä tapahtuu, ja äänneasultaan sekä johtonsa puolesta tuo uudishuomus täyttäneekohtuulliset vaatimukset. Mutta näyttää siltä, että »kehon» umpimähkäinen yleistyminen voi aiheuttaa haittaliisiakin seurauksia, nim. sikäli, että sana *ruumis* pyrkii saman tien erikoistumaan ja jäämään *pe l k ä s t ä ä n* 'kuolleen ruumiin' merkitykseen. Jos tämä kehitys pääsee johtamaan siihen, että »ruumis» tosiaan ei enää voi ensinkään tarkoittaa (uutta kielitunnetta loukkamatta) elävää ruumista, on suomen kielen monisatavuotinen perinne tässä kohden äkillisesti katkaistu ja mm. koko tähänastinen kirjallisuutemme tuota pi-

kaa yhden tärkeän ilmauksen osalta kiusallisella tavalla vanhentunut. Ajateltakoon vain, mikä mullistus tapahtuisi hengellisessä kielenkäytössä: jokainen kohta, jossa puhuttaisiin »ruumiista», toisi ilman muuta ajatuksiin kuolleen, silloinkin kun ei olisi vainajista kysymys. Mainittakoon, että esim. nykyisessä virsikirjassamme *ruumis* esiintyy elävän ruumiin merkityksessä arviolta viisi kertaa enemmän kuin kuollutta ruumista tarkoittamassa. Ja muussa kirjallisuudessa on kuolleen ruumiin merkitys varmaan vielä sitäkin harvinaisempi: onhan luonnollista, että elävistä yleensä puhutaan enemmän kuin vainajista.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kielivaliokunnan työjaosto on asiaa pohdittuaan päättänyt käsityksensä lausua, että tärkeät tarkoituksenmukaisuusvaatimat suomen kielen käyttäjiä huolehtimaan siitä, että sana *ruumis* edelleen ja jatkuvasti säilytetään ikivanhoissa, vakiintuneissa merkityk-

sissään, siis ilmaisemassa tarpeen mukaan joko elävää tai kuollutta ruumista. Jotta tässä säilyttämissyrkimyksessä helpommin onnistuttaisiin, olisi ehkä syytä omaksua vielä erityinen termi tarkoittamaan tarpeen vaatiessa pelkkää 'kuollutta ruumista'. Tällaiseksi uudeksi termiksi jaosto kannattaa tehdyn ehdotuksen mukaisesti sanaa *kalmo*, joka on johdannainen tuttua vanhaa kalma-sanaa ja olisi merkitykseltään nähdäksemme helposti vakiinnutetta-

vissa tarkoittamaan kuollutta ruumista (vrt. vanhastaan käytettyihin ilmauksiin »kalman haju», »kalman kalpea»). Tarvittaessa voitaisiin siis puhua esim. kalmoarkusta, kalmokellarista, kalmonavauksesta jne.

Mikäli tämä ehdotus toteutuisi, tilanne olisi selvä ja kielemme rikastunut parilla ilmaisukeinolla: *keho* olisi elävä, *kalmo* kuollut ruumis, ja *ruumis* merkitsisi vanhaan tapaan kumpaakin.